

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

USAGE OF INFORMATION-DIGITAL TECHNOLOGIES IN LEARNING ENGLISH IN THE DISTANCE EDUCATION PROCESS

Стаття присвячена одній з актуальних проблем підготовки закладів вищої освіти – використання інформаційно-цифрових технологій вивчення англійської мови в процесі дистанційного навчання. Зокрема, розкривається сутність таких понять як педагогічна технологія та інформаційно-цифрові технології. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах використання інформаційно-цифрових технологій вивчення англійської мови.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури для порівняння визначень поняття "педагогічна технологія" різними дослідниками обґрунтовується визначення педагогічної технології як радикальним оновленням інструментальних і методологічних засобів педагогіки та методики за умови збереження наступності розвитку педагогічної науки і практики; набором технологічних процедур, які забезпечують якість комунікативної діяльності студента та гарантують кінцевий результат.

Висвітлюються педагогічні завдання інформаційно-педагогічних технологій навчання під час викладання гуманітарних дисциплін, зокрема англійської мови (інтенсифікація всіх рівнів оволодіння новітньою інформацією з цифрових технологій, підвищення їх ефективності та якості;

побудова відкритої системи освіти, що забезпечує кожному студентові власну траєкторію самоосвіти; інтеграція предметних знань із гуманітарних дисциплін; розвиток творчого потенціалу студента, його здібностей до комунікативних дій; розвиток умінь культурно-комунікативної діяльності). Визначено термін дистанційного навчання, як індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Проаналізовано сутність таких інструментів дистанційного навчання (найбільш використовуваних платформ) у закладах вищої освіти як Moodle, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom та Google Meet.

Ключові слова: технологія, інформаційно-цифрові технології, англійська мова, дистанційне навчання, заклади вищої освіти.

The article is devoted to one of the urgent problems of higher education institutions – the usage of information-digital technologies for learning English in the process of distance learning. In particular, the essence of such concepts as pedagogical technology and information-digital technologies is revealed. The main focus is on the theoretical and methodological principles of using information and digital technologies for learning English.

Based on the analysis of psychological and pedagogical literature to compare the definitions of the concept of "pedagogical technology" by various researchers, the definition of pedagogical technology as a radical renewal of instrumental and methodological means of pedagogy and methodology is substantiated, provided that the continuity of the development of pedagogical science and practice is preserved; a set of technological procedures that ensure the quality of the student's communicative activity and guarantee the final result.

Pedagogical tasks of information-pedagogical learning technologies during the teaching of humanitarian disciplines, in particular the English language, are highlighted (intensification of all levels of mastering the latest information on digital technologies, increasing their efficiency and quality; building an open education system that provides each student with their own trajectory of self-education; integration of subject knowledge from humanitarian disciplines; development of the student's creative potential, his abilities for communicative actions; development of cultural and communicative skills).

The term distance learning is defined as an individualized process of obtaining an education, which takes place mainly through the mediated interaction of distant participants in the educational process in a specialized environment that functions on the basis of modern psychological-pedagogical and information-communication technologies.

The essence of such distance learning tools (the most used platforms) in higher education institutions as Moodle, Zoom, Microsoft Teams, Google Classroom and Google Meet was analyzed.

Key words: technology, information and digital technologies, English distance learning, higher education institutions.

УДК 378.46:811.111:147
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.27>

Кравець О.Є.,

канд. пед. наук,
доцент кафедри англійської мови з методиками викладання в дошкільній і початковій освіті

Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Самборська Н.М.,

канд. пед. наук,
асистент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін
Житомирського медичного інституту
Житомирської обласної ради

Кухарьонко С.С.,

ст. викладач кафедри педагогічних технологій та мовної підготовки
Державного університету
«Житомирська політехніка»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інформатизація та комп'ютеризація освіти у сучасному глобалізованому світі передбачає як підготовку викладача до використання інноваційних технологій, так і готовність студента працювати самостійно, особливо у процесі вивчення англійської мови. Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про мови», Державна програма «Вчитель», Державна

національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Концепція педагогічної освіти, Концепція мовної освіти в Україні, Державна цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року, Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період

до 2021 року, Європейський мовний портфель та Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти окреслюють головні напрями втілення цієї тенденції в життя [4, с. 322].

Стрімкий розвиток інноваційних цифрових технологій призвів до значних змін у вищій школі, в якій нові засоби навчання виступають ефективним інструментом підвищення якості освіти при вивченні англійської мови як іноземної. Істотним недоліком у професійній підготовці сучасних фахівців є їхній недостатній професіоналізм у використанні інформаційно-цифрових технологій, що негативно впливає на ефективність та рівень викладання англійської мови у закладах вищої освіти [1, с. 482].

На сучасному етапі кількість технологій, які використовуються під час навчання англійської мови, стали надзвичайно різноманітними та ключовими в мовній практиці. Використання засобів інформаційно-цифрових технологій на заняттях англійської мови забезпечує імітацію іншомовного середовища, створює умови для аутентичного спілкування, дозволяє враховувати індивідуальні особливості студентів, дає можливість підвищити мотивацію до вивчення іноземної мови та інтенсифікувати освоєння специфічних для цієї дисципліни умінь і навичок [1, с. 482].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

До проблеми історичного розвитку різних типів інформаційно-цифрових технологій зверталися у своїх дослідженнях О. Агапова, А. Кривошеєва, А. Ушакова та інші. Проблему використання інформаційно-комунікативних технологій розглядали в своїх працях вітчизняні дослідники В. Безпалько, В. Биков, М. Бухаркіна, Р. Гуревич, М. Жалдак, О. Кареліна, М. Кадемія, Є. Патаракін, Є. Полат та інші [1, с. 481].

Можливості використання цифрових технологій у процесі вивчення іноземної мови досліджують В. Краснопольський, Л. Морська, Є. Полат, П. Сердюков та інші.

Проблему організації самостійної роботи в закладах вищої освіти досліджували вчені (А. Алексюк, С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Безпалько, В. Буринський, Н. Ванжа, М. Данилова, Л. Деркач, В. Загвязинський, О. Ковальова, О. Леонтьєв, Р. Нізамов, Г. Кудрявцева, А. Матюшкін, П. Підкасистий, М. Скаткін, Н. Тализін, В. Ягупов та інші).

У наукових джерелах теоретичні й практичні аспекти дистанційного навчання розглядалися в дослідженнях В. Ващенко, В. Бикова, В. Рибалко, Н. Сиротенко, А. Хуторського та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні ще не достатньо досліджено впровадження інформаційно-цифрових технологій у процес навчання англійської мови під час дистанційного навчання, що впливає

на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті й самій системі навчання іноземним мовам.

Мета статті – розкрити зміст поняття дистанційного навчання та дослідити особливості його використання за допомогою інформаційно-цифрових технологій в процесі вивчення англійської мови.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні студенти не можуть уявити свій день без гаджетів, нових пристроїв та інтернету. Саме тому необхідно вводити інформаційно-цифрові технології у навчання, адже студенти використовують інтернет щодня, вони розуміють його переваги. Нам залишилося показати переваги Інтернету у навчанні під час дистанційного навчання та змотивувати студентів до ефективного вивчення англійської мови за їх допомогою [8, с. 194].

На сьогодні питання про застосування нових інформаційних технологій у закладах вищої освіти піднімається все частіше. Це відбувається насамперед через те, що вони дозволяють не тільки покращити існуючі методики, а й сприяють появі нових форм і методів викладання, принципово нового підходу до процесу навчання.

Масової комп'ютеризація та діджиталізація в освіті пов'язана безпосередньо з тим, що сучасний комп'ютер являє собою ефективний засіб оптимізації умов розумової праці взагалі, у будь-якому його прояві. Так, Р. Вільямс і К. Маклі у своїй статті "Комп'ютери в школі" пишуть: "Є одна особливість комп'ютера, що розкривається при використанні його як пристрою для навчання інших і як помічника в придбанні знань – це його бездушність. Машина може "дружелюбно" спілкуватися з користувачем і в якісь моменти "підтримувати" його, однак вона ніколи не виявить ознак дратівливості і не дасть відчуття, що їй стало нудно. У цьому контексті застосування комп'ютерів є, можливо, найбільш корисним при індивідуалізації викладання" [3, с. 43].

Застосовуючи інформаційно-цифрові технології, викладач отримує доступ до автентичного сучасного матеріалу, який можна доповнювати та адаптувати відповідно до вікових і професійних уподобань студентів. Студенти, які працюють з інформаційно-цифровими технологіями, отримують фізичну, соціальну, лінгвістичну та когнітивну автономію необхідну для підвищення як іншомовної, так і соціокультурної компетенції, спілкуючись з представниками навчальних закладів різних міст і країн [4, с. 325].

Ґрунтуючись на аналізі різнобічних підходів до цієї проблеми, учені визначають технологію навчання: **технологія навчання** – це послідовність операцій і процедур, що становлять у сукупності цілу дидактичну систему, реалізація якої в педагогічній практиці призводить до досягнення конкретних цілей навчання та виховання за

оптимально короткі терміни, з найменшою витратою педагогічних сил і засобів [12, с. 121].

Педагогічна технологія є радикальним оновленням інструментальних і методологічних засобів педагогіки та методики за умови збереження наступності розвитку педагогічної науки і практики; набором технологічних процедур, які забезпечують якість комунікативної діяльності студента та гарантують кінцевий результат [12, с. 124].

Варто зазначити, що на початку XXI століття людство вступило в нову стадію свого розвитку – інформаційну еру, яка характеризується виникненням нових систем інформаційних технологій і, як наслідок, нових трансформацій освіти.

Зогляду на зазначене вище, ми вважали задоцільним використання **інформаційно-цифрових технологій** навчання в процесі вивчення англійської мови за допомогою дистанційних технологій як необхідної підготовки студентів до повноцінної життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства [5, с. 84].

У науковій літературі інформаційно-цифрові технології пов'язані зі створенням, збереженням, передаванням, обробкою й управлінням інформації. Цей широковживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформацією [11, с. 265].

Педагогічні завдання таких технологій навчання під час викладання гуманітарних дисциплін, зокрема англійської мови, у закладах вищої освіти є такими:

- Інтенсифікація всіх рівнів оволодіння новою інформацією з цифрових технологій, підвищення їх ефективності та якості;
- побудова відкритої системи освіти, що забезпечує кожному студентові власну траєкторію самоосвіти;
- інтеграція предметних знань із гуманітарних дисциплін;
- розвиток творчого потенціалу студента, його здібностей до комунікативних дій;
- розвиток умінь культурно-комунікативної діяльності.

Використання інформаційно-цифрових технологій розширює можливості викладача під час підбору матеріалу до занять із гуманітарних дисциплін і форм навчальної роботи, робить заняття яскравими та цікавими, інформаційно та емоційно насиченими [5, с. 89].

Технологічні можливості інформаційно-цифрових технологій дуже значні, тому що вони дають змогу організувати різноманітну навчальну діяльність, значно підвищують ефективність і мотивацію самостійного навчання. Використання прямого ефіру для перегляду новин, Інтернету, різноманітних відеоматеріалів, художніх фільмів, мультимедійних програм, електронних підручників, мультимедійних довідників, енциклопедій та

словників уможливили створення комунікативного середовища для навчання, розвинули інтерес до вивчення гуманітарних дисциплін, створили умови, максимально наближені до реального спілкування [11, с. 145].

Слід зазначити, що вводити інформаційно-цифрові технології у процес практичного заняття потрібно структуровано і методично обґрунтовано, плануючи їх навчальну, розвиваючу та виховну мету (загальне ознайомлення з новою темою, формування практичних умінь і навичок, засвоєння теоретичного матеріалу, перевірка знань тощо). Викладач також може побудувати заняття з використанням електронної пошти та написанням неформального або формального листа, за допомогою опрацювання діалогів, виконання онлайн тестів, чи перегляду сайтів, подкастів або відеофільмів, через виконання онлайн завдань для закріплення фонетичних лексичних, та граматичних навичок [4, с. 326].

У «Положенні про організацію освітнього процесу в Національній академії статистики, обліку та аудиту» (2020 р.) зазначено, що «дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [9]. Урахування основних принципів, змісту, форм і методів забезпечить ефективну організацію самостійної роботи студентів, реалізація якої можлива через активне використання інструментів дистанційного навчання.

Інструментами дистанційного навчання слугують освітні платформи – системи програмного забезпечення. З-поміж найбільш використовуваних платформ (систем) дистанційного навчання у закладах вищої освіти можна виокремити Moodle, Zoom, Microsoft Teams, GoogleClassroom та GoogleMeet [6]. За допомогою таких освітніх платформ легко організувати самостійну роботу в дистанційному форматі, створювати методичні кейси, здійснювати комунікацію, контроль знань. До інструментів дистанційного навчання зараховують також сукупність служб та сервісів інтернетної мережі (електронна пошта, онлайнві дошки, презентації, відеоматеріали, аудіопродукти, форуми, електронні бібліотеки тощо) [2, с. 40].

Проаналізуємо більш детально можливості платформи Moodle для ефективної організації самостійної роботи з англійської мови. Переваги платформи Moodle вбачаємо у необмежених можливостях щодо наповнення змісту дидактичного матеріалу, корегування, оновлення, дотримання законів академічної доброчесності. Платформа надає можливість здійснення швидкої комунікації,

зокрема у віртуальному навчальному середовищі, наповнення змісту матеріалу мультимедійним контентом, проведення інтернетних конференцій, форумів, екскурсій, використання форматів сховищ. Викладач зможе за необхідності виокремити потрібну інформацію з-поміж загальної й надати доступ студентам [2, с. 41].

З іншого боку, студенти мають можливість користуватися всіма ресурсами платформи в зручний для них час, одержувати покликання від викладача на інформаційний ресурс, спостерігати за «активністю» інших студентів, виконувати завдання самостійної роботи індивідуально, в групі, співпрацювати із закордонними організаціями в системі європейського освітнього середовища, що дуже важливо для професійного зростання майбутнього фахівця [2, с. 42].

Використовуючи зазначені цифрові ресурси, інтегруючи їх в навчальний процес більш ефективно, можна вирішувати цілий ряд дидактичних завдань, а саме:

- робити заняття більш наочними і цікавими;
- підвищувати інтенсивність навчального процесу;
- забезпечувати миттєвий зворотній зв'язок;
- формувати стійку мотивацію до пізнавальної діяльності;
- активізувати розумові здібності;
- залучати до роботи пасивних студентів;
- формувати вміння і навички для забезпечення інформаційно-цифрової компетентності;
- формувати елементи абстрактного та логічного мислення;
- сприяти індивідуалізації та інтенсифікації навчання;
- привчати студентів до самостійної роботи з цифровими ресурсами і засобами та інше [13, с. 197].

Отже, кожний новий етап розвитку суспільства обов'язково супроводжується впровадженням нових освітніх технологій. Досить часто, при цьому, такі нові технології можуть бути вже знайомими, і навіть, активно застосовуватись протягом певного часу раніше. Проте останнім часом, говорячи про нові технології, ми асоціюємо цей термін з інформаційно-цифровими технологіями. Це природньо для сучасного темпу та напряму розвитку, крім того доцільно для удосконалення освітньої підготовки нового покоління фахівців у різних сферах діяльності суспільства під час дистанційного навчання [7].

Висновки. Отже, аналіз сучасної теорії і методики професійної освіти та вивчення стану розробленості досліджуваної проблеми засвідчили про значний інтерес вітчизняних і зарубіжних науковців до використання інформаційно-цифрових технологій вивчення англійської мови в процесі дистанційного навчання.

На основі результатів проведеного аналізу педагогічну технологію визначено як радикальне оновлення інструментальних і методологічних засобів педагогіки та методики за умови збереження наступності розвитку педагогічної науки і практики; набором технологічних процедур, які забезпечують якість комунікативної діяльності студента та гарантують кінцевий результат.

Окреслено значущість інформаційно-цифрових технологій навчання під час вивчення англійської мови у процесі дистанційного навчання.

Зазначено, що педагогічні завдання таких технологій навчання під час викладання гуманітарних дисциплін, зокрема англійської мови, у закладах вищої освіти є такими як інтенсифікація всіх рівнів оволодіння новітньою інформацією з цифрових технологій, підвищення їх ефективності та якості; побудова відкритої системи освіти, що забезпечує кожному студенту власну траєкторію самоосвіти; інтеграція предметних знань із гуманітарних дисциплін; розвиток творчого потенціалу студента, його здібностей до комунікативних дій; розвиток умінь культурно-комунікативної діяльності.

Охарактеризовано значення і роль інструментів дистанційного навчання якими слугують освітні платформи – системи програмного забезпечення, а саме Moodle, Zoom, Microsoft Teams, GoogleClassroom та GoogleMeet.

Стаття не вичерпує всіх аспектів проблеми дослідження. Подальшої наукової інтерпретації потребує визначення концептуальних засад цього процесу в окресленому напрямі, розробка технологій та створення відповідного навчально-методичного забезпечення викладання англійської мови закладів вищої освіти, вивчення зарубіжного досвіду його організації.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бойко Я.А. Використання навчання англійської мови цифрових технологій у процесі в початковій школі. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. Том 83 (2019). С. 481-489.
2. Діденко Н.М. Організація самостійної роботи з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» через інструменти дистанційного навчання. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 49. Том 1. 2022. С. 39-42.
3. Зубов А. В., Зубова И. И. Информационные технологии в лингвистике. М. : Академия. 2004. 208 с.
4. Карпа І. Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення англійської компетентності студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. Випуск 16, 2016. С. 322-327.
5. Ковальчук І. С. Формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх офіцерів у процесі вивчення гуманітарних дисциплін у вищих

військових навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2018. 142 с.

6. Ковальчук Т. Дистанційне навчання у закладах вищої освіти: ризики та перспективи розвитку. URL: <https://nubip.edu.ua/node/100736> (дата звернення: 12.10.2022).

7. Колісниченко А. Впровадження цифрових технологій у процес навчання англійської мови: перешкоди на шляху до успіху. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/iii-international-scientific-and-practical-internet-conference-foreign-language-in-professional-training-of-specialists-issues-and-strategies/section-2/8851-vprovadzhennya-tsyfrovykh-tekhnologiy-u-protse- navchannya-anhliyskoyi-movy-pereshkody-na-shlyakhu-do-uspikhu> (дата звернення: 08.10.2022).

8. Кузнєцова А.С., Коваленко А.Є. Інформаційні технології як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 27. Том 1. 2020. С. 194-196.

9. Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту.

URL: <http://nasoa.edu.ua/wp-content/uploads/plzh/osvita.org.pdf> (дата звернення: 12.10.2022).

10. Ткаченко Т.В. Використання інтерактивних навчальних ресурсів у підготовці фахівців. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. праць*. Харків: НТУ «ХПІ». Вип. 17(21), 2008. С. 145.

11. Ткаченко Т.В. Дистанційне навчання як чинник формування професійних якостей майбутніх фахівців цивільного захисту. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. праць*. Вінниця: ПП «Едельвейс і К». Вип. 23, 2008. С. 265-270.

12. Умінська А.П. Формування рефлексивної культури майбутнього вчителя іноземної мови у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 184 с.

13. Черненко А.В. Цифрові технології у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків, 2019. Вип. 61. С. 193-200.